

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та менеджменту
Кафедра економіки, підприємництва та туризму

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету
Опалов О. А.
“ 31 ” серпня 2023 року

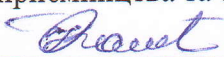
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСКУРСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

галузь знань 24 «Сфера обслуговування»
спеціальність 242 «Туризм і рекреація»
освітній ступінь перший (бакалаврський)
освітня програма «Туризм»
вид дисципліни обов'язкова
мова навчання українська

Розробники: Чернишова Т. М., к. б. н., доцент кафедри економіки, підприємництва та туризму

УХВАЛЕНО

Завідувач кафедри економіки,
підприємництва та туризму

Н.В. Валінкевич
протокол № 2 від “29” серпня 2023 р.

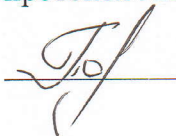
ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми “Туризм”

Н.В. Валінкевич
“29” серпня 2023 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Навчально-методичною комісією
факультету економіки та менеджменту
протокол №1 від “30” серпня 2023 р.

голова НМК Прокопчук О. А.

1. Мета навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни полягає у засвоєнні теоретичних й придбанні практичних навичок з основ організації екскурсійних послуг. Організація екскурсійної діяльності – комплексна наукова дисципліна, що розкриває сутність трьох основних взаємопов'язаних частин: теорію екскурсійної справи, методик екскурсійної діяльності та узагальнюючу практику туристсько-екскурсійних підприємств, а також вивчає історію екскурсійної справи. Ознайомлення з основами екскурсійної справи є важливою складовою підготовки фахівців, відповідає сучасним запитам і тенденціям розвитку галузі. Об'єктом вивчення дисципліни є екскурсія як одна з форм туристських послуг. Предмет – особливості технології і організації надання екскурсійних послуг на туристсько-екскурсійних підприємствах.

2. Обсяг навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма	заочна форма
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 24 «Сфера обслуговування»	обов'язкова	
Модулів – 1	Спеціальність 242 «Туризм і рекреація»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Індивідуальне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		4-й	4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійна робота студента – 5	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
		22 год.	4 год
		Практичні	
		26 год.	8 год
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		72 год	108
		Індивідуальні завдання:	
		-	-
Вид контролю:			
екзамен			

3. Передумови для вивчення дисципліни

Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

студент повинен **знати**:

основні поняття з туризмознавства, географії туризму;
робота з персональним комп'ютером.

студент повинен **вміти**:

працювати з науковою-методичною літературою;
використовувати основні прийоми роботи на персональному комп'ютері;
працювати з програмами Microsoft Word та Microsoft Excel;
виконувати пошук даних у мережі Інтернет.

4. Очікувані результати навчання з дисципліни

PH 06	Застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів.
PH 07	Розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт
PH20	Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання
PH23	Організовувати обслуговування (в т. ч. дозвілля) споживачів туристичних послуг екологічного туризму

5. Співвідношення результатів навчання дисципліни із компетентностями

Компетентності	Програмні результати навчання			
	PH06	PH07	PH20	PH23
ЗК08		+		
СК01	+	+	+	
СК06	+	+	+	+
СК09			+	+

ЗК08 Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій

СК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності

СК 06 Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного)

СК 09 Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах

6. Критерії оцінювання результатів навчання

Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид заняття	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць, год.	Максимальна кількість балів
Лекції	0,2	22	4,4
Практичні заняття	1	26	26
Самостійна робота	0,064	72	4,6
Індивідуальне завдання	13	1	13
Модульна контрольна робота*	12	1	12
	Разом:	-	60

*На модульні контрольні роботи передбачити кількість балів, яка складає не менше 20% від максимальної кількості балів, які студент може отримати під час поточного контролю за накопичувальною системою (60 балів).

Максимальна кількість балів становить 60. Мінімальна кількість балів, набраних студентом, складає 60% від максимальної кількості балів, отриманих під час вивчення дисципліни – 36 балів.

Порогові рівні оцінок за результатами навчання

Шифр результату навчання	Вид заняття	Мінімальна кількість балів (репродуктивний рівень)**	Максимальна кількість балів (творчий рівень)
		36	60
РН06, РН07	Т 1-5; Пр 1-5 СР (ЗМ1, ЗМ2)	10	15
РН20, РН23	Т 1-8; Пр 1-12, СР (ЗМ1, ЗМ2)	10	20
РН06, РН07, РН20,РН23	Індивідуальне завдання	8	13
РН06, РН07, РН20,РН23	МКР: Т 1-8; Пр 1-12, СР (ЗМ1, ЗМ2)	8	12
Разом:		36	60

**Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається тим, що студент має певні знання, передбачені в робочій програмі навчальної дисципліни, володіє основними положеннями, що вивчаються на рівні, який визначається як мінімально допустимий. З використанням основних теоретичних положень, студент з труднощами пояснює правила вирішення практичних/ розрахункових завдань дисципліни. Виконання практичних/ контрольних/ індивідуальних завдань, значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.

Максимальна кількість балів становить 60. Мінімальна кількість балів, набраних студентом, складає 60 % від максимальної кількості балів, отриманих під час вивчення дисципліни – 36 балів.

7. Засоби діагностики результатів навчання та форми поточного й підсумкового контролю

Підсумковий контроль результатів навчання та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену. Екзаменаційні завдання охоплюють програму навчальної дисципліни. Завданням екзамену є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності використання для вирішення практичних задач тощо. Екзаменаційні завдання мають теоретичне та практичне спрямування та передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці й дозволяють діагностувати рівень підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Студент не може бути допущений до складання екзамену, якщо кількість балів, одержаних за результатами перевірки успішності під час поточного та модульного контролю

відповідно до змістового модуля впродовж семестру, в сумі не досягла 36 балів. Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової перевірки успішності, дорівнює 60.

Мінімально можлива кількість балів, отриманих студентом у випадку складання екзамену, дорівнює 24. Максимальна можлива кількість балів, отриманих на екзамені – 40.

Підсумкові бали за екзамен складаються із суми балів за відповіді на екзаменаційні питання, що округлені до цілого числа.

Підсумкова оцінка з дисципліни розраховується як сума балів, отриманих під час екзамену та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою.

8. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1 (М1). Організаційні засади екскурсійної діяльності.

Змістовий модуль 1 (ЗМ1). Екскурсознавство як наука.

Тема 1 (Т1). Основи екскурсознавства та організації екскурсійної діяльності.

Тема 2 (Т2). Основні функції та ознаки екскурсії. Класифікація екскурсій.

Тема 3 (Т3). Основні поняття музеєзнавства. Екскурсійна діяльність в музеях.

Тема 4 (Т4). Професійна майстерність та особистість екскурсовода.

Змістовий модуль 2 (ЗМ2). Організаційні вимоги до проведення екскурсій.

Тема 5 (Т5). Технологія проектування та формування екскурсії.

Тема 6 (Т6). Методичне забезпечення екскурсійних послуг.

Тема 7 (Т7). Організаційно-технологічні вимоги щодо проведення екскурсії.

Тема 8 (Т8). Сучасний стан і тенденції регіонального розвитку ринку екскурсійних послуг.

9. Теми лекцій

№ з/п	Тема	Назва теми	Кількість годин	
			денна форма	заочна форма
<i>МОДУЛЬ 1 Організаційні засади екскурсійної діяльності</i>				
<i>Змістовий модуль 1. Екскурсознавство як наука</i>				
1	T1	Основи екскурсознавства та організації екскурсійної діяльності	2	0,5
2	T2	Основні функції та ознаки екскурсії. Класифікація екскурсій.	4	0,5
3	T3	Основні поняття музеєзнавства. Екскурсійна діяльність в музеях.	2	0,5
4	T4	Професійна майстерність та особистість екскурсовода.	2	0,5
Всього за ЗМ1			10	2
<i>Змістовий модуль 2. Організаційні вимоги до проведення екскурсій</i>				
5	T5	Технологія проектування та формування екскурсії.	4	0,5
6	T6	Методичне забезпечення екскурсійних послуг.	4	0,5
7	T7	Організаційно – технологічні вимоги щодо проведення екскурсії.	2	0,5
8	T8	Сучасний стан і тенденції регіонального розвитку ринку екскурсійних послуг.	2	0,5
Всього за ЗМ2			12	2
Разом:			22	4

9. Теми практичних занять

№	Теми	Назва теми	Кількість годин	
			денна форма	заочна форма
МОДУЛЬ 1 Організаційні засади екскурсійної діяльності				
Змістовий модуль 1. Екскурсознавство як наука				
1	T1	Посадова інструкція екскурсовода та вимоги до посадки	2	0,5
2	T2	Класифікації екскурсій та їх особливості	2	0,5
3		Правила туристично-екскурсійного обслуговування на автобусних маршрутах та турах	2	0,5
4	T3	Особливості проведення екскурсій у музейних установах	2	0,5
5	T4	Професійна майстерність екскурсовода. Культура та техніка мови екскурсовода, їх складові	2	1
6		Психологічні завдання екскурсовода: формування та підтримка інтересу до екскурсії, організація уваги на екскурсії	2	1
Разом за змістовний модуль 1:			12	4
Змістовий модуль 2 Організаційні вимоги до проведення екскурсій				
7	T5	Технологія проектування екскурсії: вибір теми, формулювання мети та завдання, технологія відбору літератури екскурсії	2	0,5
8		Технологія проектування екскурсії: відбір екскурсійних об'єктів та складання маршруту екскурсії	2	0,5
9		Технологія проектування екскурсії: складання контрольного та індивідуального тексту екскурсії та складання «портфеля екскурсовода»	2	0,5
10	T6	Методичне забезпечення екскурсійних послуг (прийоми показу та розповіді)	2	1
11	T7	Організаційно – технологічні вимоги проведення екскурсії.	2	0,5
12	T8	Проведення фрагментів екскурсій студентами на виїзних заняттях	4	1
Разом за змістовний модуль 2:			14	4
Разом:			26	8

11. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Назва теми	Кількість годин	
			денна форма	заочна форма
МОДУЛЬ 1. Організаційні засади екскурсійної діяльності				
Змістовний модуль 1. Екскурсознавство як наука				
1	T1	Композиційна схема екскурсії.	5	10
2	T2	Оглядові та тематичні екскурсії у вашому місті та в Україні.	5	10
3	T3	Найвідоміші музеї України.	10	10
4	T4	Класифікація музеїв на прикладі певного туристичного регіону	10	10
Всього за змістовним модуль 1:			30	40

Змістовний модуль 2. Організаційні вимоги до проведення екскурсій				
6	Т5	Розробка тематичної екскурсії.	8	7
7		Вимоги щодо надання послуг харчування на екскурсійних маршрутах.	3	7
8	Т6	Техніка проведення пішохідної екскурсії для школярів.	3	6
9		Специфіка та техніка ведення екскурсій в монастирях і храмах.	3	6
10	Т7	Техніка розміщення екскурсійних груп біля об'єктів показу.	3	7
11	Т8	Міжнародний досвід регіонального розвитку екскурсійної діяльності.	4	7
12		Дослідження туристично-рекреаційного потенціалу екскурсійної діяльності у вашому регіоні.	4	7
13		Основні ринки екскурсійних послуг в Україні.	4	7
14		Оглядові та тематичні екскурсії у Житомирі та Житомирської області.	5	7
15		Дослідження туристично-рекреаційного потенціалу екскурсійної діяльності у Житомирському регіоні.	5	7
Всього за змістовним модуль 2:			42	68
Всього:			72	108

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Лекційні заняття і практичні заняття проводяться в аудиторіях, обладнаних мультимедійними засобами, що дозволяє використання презентацій.

13. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

а) законодавство.

1. Про туризм: Закон України від 15 вересня 1995 №325/95 зі змінами.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 25.08.2023)

2. Про музеї та музейну справу: Закон України від 29 червня 1995 №250/95 зі змінами.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 25.08.2023)

б) основна.

1. Белікова М. В., Зайцева В. М. Основи музеєзнавства: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Запорізький національний технічний університет. Запоріжжя: ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2015. 180с.

2. Король О.Д. Організація екскурсійних послуг в туризмі: навч. посіб. Чернівці: ЧНУ, 2016. 144с.

3. Бабарицька В.К. Екскурсознавство і музеєзнавство: Навчальний посібник/ В.К. Бабарицька, А.Я. Короткова, О.Ю. Малиновська. – К.:Альтерпрес, 2007. 464с.

4. Поколюдна М. М. Організація екскурсійної діяльності: підручник. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 180 с.

5. Салата О.О. О-75 Основи музеєзнавства: навчально-методичний посібник. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 164 с.

6. Туристичне краєзнавство І. К. Нестерчук, Г. Л. Махорін, С. В. Тищенко, Т. М. Чернишова. Навчальний посібник.-Житомир: Вид. ПП «Рута», 2019. 188с.

7. Чернишова Т.М. Організація екскурсійної діяльності: навчальний посібник. Житомир: Поліський національний університет, 2022. 160с.

8. Чернишова Т.М., Четвертак В.В., Волощук Д.М. Інноваційні способи і форми екскурсійної діяльності в музеях (на прикладі Національного музею космонавтики імені С. П. Корольова) Причорноморські економічні студії, 2022. Випуск 73. С. 156-162

9. Чернишова Т. М. Перспективи розвитку музейного туризму на Житомирщині. Наукові читання – 2017. Житомир: Вид-во «Житомирський національний агроекологічний університет», 2017. Т. 3. С. 245-249.

10. Чернишова Т. М., Дунаєвська О. Ф. Внесок Житомирського агроекологічного університету у розвиток музейної справи Житомира. Наукові записки СумДПУ імені А.С.Макаренка Географічні науки, 2017. В. 8. С. 146-151.

11. Чернишова Т. М. Музеї Житомира як основна складова пізнавально-туристичних ресурсів міста. Тенденції розвитку туристичної індустрії в умовах глобалізації: матеріали І-ої Міжнародної науково-практичної конференції, 27 – 28 квітня 2017 р. Ужгород: ПП «Інватор», 2017. С. 151-154.

в) додаткова

1. Банях В. М. Музейні інновації та інтерактивність у теорії і на практиці музейної справи. *Historical and Cultural Studies*. Vol. 3. No. 1, 2016. С. 1-5.

2. Загорянська О. Л. Екскурсійна діяльність як перспективний напрям розвитку туристичної галузі. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. № 3. С. 72-76.

3. Любіцева О. О. Т. І. Шпарага Музейний туризм: навчальний посібник. К., 2021. 150 с.

4. Салата О.О. Основи музеєзнавства: навч.-метод. посіб. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 164 с.

5. Чернишова Т., Нестерчук І., Ніквашвілі Д. Атрактивність туристичних магнітів м. Житомир. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Українське Полісся: проблеми та тренди сучасного розвитку», 1–2 березня 2021 року*. Ніжин: НДУ ім. Гоголя, 2021. С. 137-141.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотечно-інформаційний ресурс (книжковий фонд, періодика, фонди на електрон-них носіях тощо) бібліотеки ПНУ. Інституційний репозитарій ПНУ. URL: <http://lib.znau.edu.ua/jirbis2/> (дата звернення 25.08.2023)

2. Офіційний сайт Державного агентства розвитку туризму. URL: <https://www.tourism.gov.ua/> (дата звернення 25.08.2023)

3. Офіційний сайт Національної туристичної організації. URL: https://www.ntoukraine.org/mission_ua.htm